

НАРЪЧНИК ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

Информация за лица с временна закрила в България

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	5
1. Обща информация	6
2. Регистрация за временна закрила и документи	8
2.1 Как да получите временна закрила?	9
2.2 Срок на временната закрила	9
2.3 Пътуване зад граница	10
2.4 Шофьорска книжка	11
2.5 Други документи	12
3. Жилищно настаняване	13
3.1 Програма за хуманитарна подкрепа и интеграция	14
3.2 Опции за настаняване	16
4. Образование	17
4.1 Защо да запишете детето си в училище?	18
4.2 Обща информация за образователната система	19
4.3 Ясли и детски градини	19
4.4 Предучилищно образование	20
4.5 Записване в училище	20
4.6 Подкрепа за децата в училище	21
4.7 Висше образование	22

5. Обучение по български език	26
5.1 Обучение за деца	27
5.2 Обучение за възрастни	27
6. Принаване на университетски дипломи и професионални квалификации	29
6.1 Обща информация за признаване на дипломи	33
6.2 Валидиране и признаване на професионални квалификации	34
7. Достъп до пазара на труда и възможности за заетост	32
7.1 Видове договори за заетост	33
7.2 Права на работниците	33
7.3 Изисквания на работодателите	34
7.4 Търсене на работа	34
7.5 Сключване на договор за работа	37
7.6 Отваряне на банкова сметка	37
7.7 Обезщетение при безработица	38
7.8 Пенсия	38
8. Социално подпомагане	39
8.1 Социална помощ за хора в затруднено финансово положение	40
8.2 Семейни помощи за деца	41
8.3 Помощи за хора с увреждания	42
8.4 Социална пенсия за хора над 70 години	44

9. Здравеопазване	45
9.1 Здравни осигуровки	46
9.2 Медицински услуги	47
9.3 Лекарства	49
9.4 Стоматологични услуги	49
9.5 Запазване на час при специалист	49
10. Българско гражданство	50
10.1 Международна закрила	51
10.2 Пребиваване на лица от български произход	52
10.3 Пребиваване след издаване на виза "D"	53
12. Ключови услуги и организации: контакти и адреси	54

УВОД

Добре дошли в България!

Предстои Ви дълъг и понякога нелек път на адаптация към новия Ви дом. За щастие, има институции и неправителствени организации, които ще Ви окажат подкрепа, за да го извървите успешно.

Тази брошура цели да Ви помогне в първите Ви стъпки, след като получите временна закрила. Ще разберете какви са Вашите права в България, какви са Вашите задължения, къде и от кого можете да търсите подкрепа. Ще Ви предостави информация за възможностите, които се откриват пред Вас в България.

ЧАСТ 1:
ОБЩА
ИНФОРМАЦИЯ

Добре дошли в закрилата в България: Какво означава Вашият статут

Временната закрила е инструмент, който се прилага в рамките на Европейския съюз с цел да се предостави възможно най-бърз достъп до права (напр. образование, здравеопазване и заетост) на голяма група чужденци, принудени да напуснат страната си на произход заради въоръжен конфликт. Това означава, че получаването ѝ е сравнително бързо и лесен процес, а кръгът от конкретните права се определя според относимите европейски и национални нормативни документи

В България статутът на временна закрила позволява **достъп до всички основни национални секторни услуги**. Имате право на краткосрочно **жилищно настаняване до 60 дни**, а ако сте уязвимо лице - **за целия период на временната закрила**, имате достъп до образование и заетост без допълнителни усложнения, получавате достъп до услуги за здравеопазване и социално подпомагане (подробности за всеки сектор в следващите глави).

На този етап временната закрила **не позволява** автоматичен достъп до пребиваване на друго основание или до процедура за кандидатстване за българско гражданство.

Кой може да получи временна закрила?

Временна закрила се предоставя в рамките на страните от Европейския съюз, включително в България. Можете да я получите, **ако сте пребивавали в Украйна преди 24 февруари 2022 г.** и сте:

- гражданин на Украйна;
- се ползвали от международна закрила или друг вид еквивалентен статут на закрила в Украйна;
- гражданин на трета държава с валидно разрешение за постоянно пребиваване в Украйна.

Ако Вие отговаряте на едно от първите две условия по-горе, временна закрила могат да получат и вашите съпрузи/съпруги, партньор, с който нямате сключен брак, деца до 18 г., както и други близки роднини, които са били част от Вашето домакинство в Украйна и са зависими от Вашата помощ (например родители).

ЧАСТ 2:

Регистрация за Временна закрила и документи

2. Регистрация за временна закрила и документи

2.1 Как да получите временна закрила?

Гражданите на Украйна имат право на **90-дневен безвизов престой** в страните от ЕС, включително България. Можете да решите дали да кандидатствате за временна закрила в рамките на този срок.

Временна закрила можете да получите:

- в централите на Държавната агенция за бежанците;
- на гранично-пропускателните пунктове от служители на Главна дирекция „Гранична полиция“
- в Областните дирекции на Министерството на вътрешните работи и отделни полицейски управления.

Целият списък на местата, където можете да получите временна закрила, е **ТУК**.

Възможно е на място да попълните адресна карта, с **адреса, на който ще пребивавате в България.**

След регистрацията ще получите т.нар. **Регистрационна карта на чужденец** с предоставена временна закрила. Тя е документът, който Ви дава достъп до всички услуги в страната. В нея се съдържа вашият уникален Личен номер на чужденец.

2.2 Срок на временната закрила

Регистрационната карта се издава за срока, до който към момента на издаване е утвърдено действието на временната закрила в България. Към февруари 2026 г. този срок е **4 март 2027 г.** Това се случва с решение на Министерския съвет.

Подновяване на регистрационна карта

Тъй като временната закрила се подновява всяка година, е необходимо да **подновявате и регистрационните си карти**. Държавата обикновено организира кампании в рамките на около 45 дни в периода около февруари-април, когато можете да подновите картата си както в **регистрационните центрове на Държавната агенция за бежанците (ДАБ), така и в полицейски управления.** Извън срока на тази кампания можете да го направите само в **центровете на ДАБ.**

Необходими документи:

- Заявление;
- Документ за самоличност (напр. международен паспорт);
- Старата регистрационна карта.

ВАЖНО

Следете сайта на Държавната агенция за бежанците или се обърнете към неправителствения сектор за актуална информация относно кампаниите за пререгистрация. (Вижте част 11. Ключови услуги и организации: контакти и адреси).

2.3 Пътуване зад граница

Украинските граждани имат право на **90-дневен безвизов престой** във всички държави членки на ЕС. Това означава, че в рамките на този срок можете да пътувате без допълнителни изисквания. След този период ще Ви е необходима **виза** за страните от ЕС.

Съвет: Потърсете посолството на страната, до която планирате пътуване, за да се информирате в конкретика за изискванията.

Временната закрила, получена в България, не може да се прехвърля в друга страна. Ако прецените да се преместите в друга държава, ще трябва да се обърнете към компетентните власти там за получаване на подобен или друг статут

ВАЖНО

Краткосрочното завръщане в Украйна не е причина за отнемане на временната Ви закрила. Дори и да останете за по-дълъг период от време и срокът на регистрационната Ви карта изтече, при завръщане ще е възможно да я подновите.

ВАЖНО

Към настоящия момент няма правна процедура за доброволен отказ от временна закрила при напускане на България.

Прекратяване на временна закрила

Временната закрила може да бъде прекратена само в два случая:

ако има сериозни основания да се предполага, че дадено лице е извършило **тежко престъпление** или е **заплаха за националната сигурност**

при **изтичане на срока ѝ** или **решение за прекратяване** от Съвета на Европейския съюз.

За алтернативните варианти за легално пребиваване в България, вижте част 10. Пребиваване в България отвъд временната закрила.

2.4 Шофьорска книжка

1) Ако разполагате с шофьорска книжка, издадена в Украйна, **тя важи на територията на България без необходимост от превод или признаване.** Ако срокът на валидност на книжката е изтекъл след 31 декември 2021 г., книжката Ви ще продължи да се смята за валидна (стига Украйна да е удължила срока на валидност на тези документи и да е уведомила държавите от ЕС за това).

2) Ако **не** разполагате с шофьорска книжка, издадена в Украйна, **трябва да си издадете такава в България** след изкарване на курс и полагање на държавен изпит.

ВАЖНО: Все още съществуват проблеми с издаването на шофьорски книжки на лица с временна закрила заради липсата на български документ за самоличност. Преди да се запишете на шофьорски курс и да платите таксата за него, консултирайте се с адвокат.

Какво е необходимо, за да извадя шофьорска книжка за лек автомобил?

- Да сте получили **временна закрила**;
- Да сте **навършили 18 г.** (можете да започнете шофьорски курс, след като навършите 17 години и 9 месеца);
- Да имате удостоверение, с което е признато, че сте **завършили 10 клас**;
- Да сте изкарали **шофьорски курс** и да сте положили **успешно държавен изпит**;
- Да сте изкарали **еднодневен курс по първа помощ** при Български Червен кръст.

Как да си изкарам уверение, че съм завършил 10 клас?

1. Прежеждате дипломата си на български език. Не се изисква официална легализация.
2. Подавате заявление в Регионалното управление на образованието във Вашия град. В София то се намира на ул. „Антим I“ 17, ет. 4, ст. 401.
3. Към заявлението прилагате оригиналната диплома и превода. Заплащате такса. Към 2026 г. тя е 25,56€.
4. Уверението се издава в рамките на един месец.

В **РЮО** можете да издадете уверение, че сте завършили 10-и клас. Ако предпочитате, можете да признаете средното си образование, което също ще Ви послужи при кандидатстване за шофьорска книжка. Това става в Националния център за информация и документация. За процедурата вижте част. 4. Образование, т. 7.2.

Как да изкарам шофьорски курс?

1. Шофьорските курсове се организират от частни лицензирани фирми. Потърсете фирма в интернет.
2. За придобиване на основния тип шофьорска книжка – **категория В** (която позволява управление на лек автомобил), курсът продължава между един и три месеца в зависимост от интензивността, като включва 40 часа теоретична подготовка и 31 часа практическа подготовка (кормуване).
3. Към 2026 г. цените на курсовете варират между 400 и 500 евро според условията на школата (повечето допускат плащане на няколко вноски).
4. След завършване на курса кандидат-шофьорите полагат официален държавен изпит, който също включва теоретична част (тест за познаване на правилата за движение по пътищата) и практическа част (управляване на автомобил). Изпитът може да бъде положен само на **български или на английски език**.

Как да изкарам курс по първа помощ?

Преди да подагете документи за шофьорска книжка, е необходимо да изкарате и еднодневен курс по първа помощ, който се организира от **Български Червен кръст (БЧК)**. Можете да направите това онлайн в сайта на БЧК или на място. Адресът в София е бул. “Дондуков” 61. Цената към 2026г. е около 50 евро.

Как да подам документи за шофьорска книжка?

1. Отивате в **отдел “Пътна полиция”** във Вашия град. В София адресът е ул. “Лъчезар Станчев” 4.
2. **Необходими са Ви следните документи:**
  - Заявление (предоставя Ви се на място, като се генерира автоматично от системата. Вие трябва да проверите внимателно попълнената информация);
  - Регистрационна карта на чужденец с временна закрила;
  - Документ от личния Ви лекар, че сте физически здрави и можете да управлявате автомобил;
  - Документ от БЧК, че сте изкарвали курс за първа помощ;
  - Декларация, че живеете в България (попълва се на място);
  - Копие от документ, че сте завършили най-малко десети клас.
3. Заплащате такса. Таксата зависи от това колко бързо искате да бъде издадена книжката:

Услуга	Време	Такса
Стандартна	30 гена	12,78€
Бърза	10 гена	26,56€

2.5 Други документи

Акт за раждане (за деца родени в България)

- Ако ви се роди дете в България, то ще получи акт за раждане.
- Медицинското заведение има задължение да уведоми по вътрешен път общината, в която е постоянният Ви адрес.
- Можете да вземете документа от общината най-рано седем дни след раждането.
- Услугата е безплатна и задължителна за всяко дете, родено на българска територия.

ВАЖНО

След като вземете акта за раждане, трябва да му извадите временна закрила, ако искате да се възползва от предвидената подкрепа. За процедурата – вижте точката по-горе „Как да получите временна закрила“.

Детето Ви може да получи българско гражданство, ако някой от родителите му е български гражданин.

След получаване на акта за раждане можете да се обърнете към Посолството на Украйна в София, за да уведомите украинските власти. Необходимо е да занесете официален превод на акта за раждане, както и документи за самоличност на родителите. Ще получите справка, която потвърждава украинското гражданство. При необходимост от пътуване можете да издадете международен паспорт.

Акт за граждански брак

Бракът в България:

- може да бъде сключен само с едно лице;
- се сключва доброволно: никой не може да бъде задължен да сключи брак против волята си;
- е между мъж и жена. Еднополовите бракове не са разрешени;
- е между лица над 18 г. За лица на 16 и 17 г. е необходимо разрешение от Районния съд;
- е светски. Религиозните бракове нямат правна стойност и не променят Вашето семейно положение в България.

За да сключите брак, трябва да подадете документи в общината по постоянен адрес **най-малко 30 дни** преди церемонията. Ще Ви трябват медицински удостоверения на двамата партньори, издадени от личните лекари. За София документите се подават в Столичен дом за радостни обреди, който се намира на ул. „Кракра“ 2А. Възможно е да има такси в зависимост от услугата.

Церемонията се провежда в общината или в специални ритуални зали. Шест такива зали съществуват в София. **Издава се акт за граждански брак, който свидетелства Вашето семейно положение.**

Свидетелство за съдимост

Свидетелството за съдимост е документ, който показва дали сте осъждани за дадено престъпление и какво е то. Може да Ви се наложи да си изкарате такъв документ при:

- подписване на трудов договор
- регистрирате фирма

Документът се издава от Бюро „**Съдимост**“ в Районния Съд по адресната Ви регистрация. В София свидетелства за съдимост за бежанци се издават от „**Централно бюро Съдимост**“ в Министерство на правосъдието, което се намира на ул. „Аксаков“ 5. Офисът е отворен всеки работен ден между 9-17:30 ч.

Необходимите документи за издаване на документа са:

- Заявление (попълва се на място);
- Регистрационна карта на чужденец с временна закрила;
- Акт за раждане;
- Платена държавна такса от **2.56€**.

ЧАСТ 3:
**ЖИЛИЩНО
НАСТАНЯВАНЕ**

3. Жилищно настаняване

След пристигане в България имате две възможности за жилищно настаняване: настаняване, предоставено от държавата **по реда на Програмата за хуманитарна подкрепа и интеграция** на разселени лица от Украйна, или **настаняване на частен адрес**.

3.1 Програма за хуманитарна подкрепа и интеграция

Програмата предвижда настаняване до **60 дни**, еднократно, в рамките на срока на действие на временната закрила.

Как да се включи в Програмата?

Необходимо е да се явите в **Транзитно-приемателния център в гр. Елхово**, където ще останете няколко дни (до 14 дни), докато се определи място за Вашето настаняване.

В рамките на Програмата можете да бъдете настанени в **хотели или почивни бази на държавни или общински структури**. Най-голям брой такива обекти има в общините Несебър и Варна.

ВАЖНО: Необходимо е да се настаните в определеното за Вас място в рамките на 10 дни. Транспортни разходи от Елхово до града, където се намира обектът за настаняване, **не** се покриват освен ако не страдате от тежко физическо или психическо заболяване или увреждане, или поради напреднала възраст и болест не сте в състояние сами да организирате преместването си. В този случай транспортирането трябва да се организира от областния управител, където попада мястото Ви за настаняване.

Настаняването продължава до **60 календарни дни**, а след изтичането им можете да останете в обекта, ако сами заплащате престоя си, или да излезете на частен адрес.

Лица, принадлежащи към рискова група

Лицата, които принадлежат към рискова група, имат право да се ползват от настаняване по Програмата **за целия период на временната закрила**.

Определените рискови групи са:

- дете до навършване на 12 г., придружавано от един родител или друго пълнолетно лице, полагащо грижи по пълномощие;
- дете от 12 до навършване на 16 г., придружавано от един родител или друго пълнолетно лице, полагащо грижи за детето по пълномощие, когато детето има подадено заявление за приемане в училище, но все още не е записано;
- бременна жена, след третия месец на бременността;
- лице с трайно увреждане, установено от компетентен орган в Република България – т.е. лице, подало документи за освидетелстване на увреждане пред ТЕЛК (за процедурата по освидетелстване вижте част VII. Социално подпомагане), или лица с ТЕЛК над 50%;
- лице с психично заболяване;
- лице, полагащо грижи за тежкоболен член на семейството, в т.ч. и за лице с психично заболяване, когато същото е зависимо от чужда грижа;
- лице на възраст на и над 65 години.

Заедно с хората, които принадлежат към рискови групи, могат да останат настанени:

- Всички непълнолетни деца в семейството на сам родител с дете до 12 годишна възраст;
- Всички непълнолетни деца в семейството на сам родител с дете от 12 до 16 години, което не е записано в българско училище не по вина на родителя;
- Съпруг/съпруга на лице над 65 годишна възраст, което е на 60 и повече години и представи документ за пенсиониране в Украйна;

Документите за принадлежност към рисковата група се подават в **Дирекция „Социално подпомагане“**: ако сте все още в гр. Елхово в местната структура, или в дирекцията по местнонахождението на обекта, в който сте настанени. На място се попълва формуляр за преценка на принадлежност.

Всички документи трябва да са преведени на **български език**.

Дирекциите „Социално подпомагане“ имат срок до **14 дни за оценка** на вашата молба. Те комуникират решението си с обекта за настаняване и Националния оперативен щаб, а не директно с Вас. На този етап няма възможност за обжалване.

Необходими документи

За дете до 12 г.: заверено копие от акт за раждане на детето и декларация от родителя/упълномощеното лице, че живее и се грижи сам за детето/цата на територията на Р. България.

За дете от 12 до навършване на 16 г.: документите, посочени по-горе + копие на заявление, подадено до училището или РУО за записване на детето в училище.

За бременна жена: копие от медицински документ от лекар-специалист (акушер гинеколог), практикуващ в Р. България;

За лице с трайно увреждане: за лицата с ТЕЛК - копие от експертно решение на ТЕЛК; за лицата, очакващи решение на ТЕЛК - входящ номер, направление към ТЕЛК от личен лекар, етапна епикриза и гр. медицински документи, удостоверяващи нетрудоспособност.

За лице с психично заболяване: копие от медицински документ, издаден от лекар-специалист, който проследява заболяването (психиатър или невролог), ИЛИ експертно решение на ТЕЛК, ИЛИ епикриза от лечебно заведение.

За лице, полагащо грижи за тежкоболен член на семейството: копие от медицински документ за лицето със заболяване и декларация от лицето, което полага грижи, че приема и ще изпълнява тази дейност по време на престоя на тежкоболния на територията на Р. България;

За лице на възраст на и над 65 години: копие на акт за раждане ИЛИ удостоверение за временна закрила.

3.2 Опции за настаняване

Жилище по наем

Наемането на апартамент обикновено е най-бързият начин да си осигурите жилище и най-напред, трябва да сключите договор за наем.

Детайли по договора за наем:

- Договорите обикновено са с продължителност **една година** и могат да бъдат удължени, ако и двете страни са съгласни.
- Добре е договорът да е **двуезичен**, на български и на език, който разбирате;
- Важно е имената на **всички членове на семейството** да са вписани в договора;
- Обикновено при подписване на договора трябва да внесете наем за **първия месец и депозит**, равен на месечния Ви наем, който ще Ви бъде върнат, когато напускате апартамента.
- Не забравяйте, че отделно трябва да плащате **месечните разходи** за електричество, вода, отопление (ако такова е осигурено централно), входни разходи, които могат да варират значително в зависимост от имота. Попитайте своя хазяин за средната месечна сума за покриване на всички битови сметки.

Как да намерите жилище по наем?

- **Интернет сайтове с обяви за жилища:** Българите често използват специализирани интернет сайтове, за да публикуват и да търсят апартаменти по наем из цялата страна. Обикновено обявите съдържат информация за местоположението на апартамента, площ, броя на стаите, снимки на имота, месечен наем и данни за контакт със собственика. Като правило, след като се свържете с него, се организира посещение за оглед на самото жилище

Популярни уебсайтове: www.imot.bg, www.imoti.net, www.alo.bg ✖

- **Агенции за недвижими имоти:** Агенциите за недвижими имоти могат да Ви окажат съдействие за намирането на апартамент, който да отговаря на изискванията и нуждите Ви. Обикновено представител на агенцията Ви придружава при огледи на имоти, които самата агенция е открила за Вас.
  - Тъй като някои от агенциите предлагат платени огледи, попитайте предварително за условията на огледа. Агенцията ще Ви удържи комисионна за услугата само ако бъде сключен договор за наем. Комисионната обикновено е равна на половината от месечния наем, но тази практика може да варира.
- **Неправителствени организации:** Понякога някои международни и неправителствени организации имат проекти, чрез които предоставят жилищно настаняване. Уверете се, че сте проверили каква е съществуващата подкрепа към настоящия момент в Международната организация по миграция (МОМ), Български Червен кръст, Каритас.
- Посетете общностните центрове „Компас“, за да получите допълнително информация. (Всички контакти можете да намерите в част 12. Ключови услуги и организации: контакти и адреси)

 Тip: *Посетете общностните центрове „Компас“, за да получите допълнително информация. (Всички контакти можете да намерите в част 11.)*

Настаняване в центрове за временно настаняване

- **Съществуват два вида центрове за хора, които са изпаднали в ситуация на бездомност.**

а. Центрове за временно настаняване: предоставят подслон за три месеца в рамките на една календарна година с възможност престоят да бъде продължен за още три месеца.

- В София има три такива центъра, в кварталите Захарна фабрика, Красна поляна и Люлин. В Бургас центърът се намира в кв. „Акаци“.
- За да кандидатствате, е необходимо да посетите Дирекция „Социално подпомагане“ в общината, където сте регистрирани. Ще се нуждаете от личните си документи при кандидатстването.

б. Приюти: Предоставят подслон само през зимата (обикновено между декември и март) и само през нощта (от 17 ч. следобед до 10 ч. на следващата сутрин).

- Възможно е да бъдете настанени и в друг тип центрове според Вашата индивидуална ситуация (напр. такива, които оказват подкрепа на жени с малки деца, лица, преживели трафик или насилие, хора с увреждания). Служителите в Дирекция „Социално подпомагане“ ще Ви обяснят всички варианти.

Трета възможност е да кандидатствате за **общинско жилище:** това са общински жилища, където можете да се настаните срещу символичен наем. Общините имат различни условия за кандидатстване, някои от които може да Ви възпрепятстват, например изискване за определен период пребиваване в общината. Попитайте във Вашата община за условията.

ЧАСТ 4: ОБРАЗОВАНИЕ

4.1 Защо да запишете детето си в училище?

Предимства за детето:

- Детето ми ще има динамичен дневен режим, а аз като родител ще разполагам с повече време
- **Детето ми ще се бъде част от европейска образователна система и ще получи диплома, призната навсякъде в Европейския съюз**
- Срещата с други деца създава нови приятелства и разнообразни преживявания
- Детето ми ще научи нов език
- Детето ми ще има възможност да се включва в разнообразни извънкласни културни и спортни дейности

Образованието в България е **задължително** за деца между 4 и 16 г. и **безплатно** в общинските и държавни училища.

Родители, които не запишат децата си в образователната система, подлежат на **глоби** и **нямат право на пълния размер семейни помощи за деца**.

4.2 Обща информация за образователната система

Образованието в България е разделено в няколко етапа:

- **Предучилищно образование** (за деца между 4 и 7 години), което се осъществява основно в детски градини
- **Училищно образование**, което е разделено на:
  - Начално (1-4 клас)
  - Прогимназия (5-7 клас): със завършването на седми клас децата получават диплома за **основно образование**
  - Първи гимназиален етап (8-10 клас)
  - Втори гимназиален етап (11-12 клас): със завършването на 12 клас децата получават диплома за средно образование
- **Висше образование**, което се осъществява във висши училища (университети), като там степените са:
  - **Бакалавър** (продължителност 3 или 4 години)
  - **Магистър** (продължителност 1 или 2 години)
  - **Доктор** (продължителност минимум 3 години)

Скала за оценяване

Без значение от етапа оценките са следните:

- 6 (отличен)
- 5 (много добър)
- 4 (добър)
- 3 (среден)
- 2 (слаб)

- Учебната година в училище започва на **15 септември** и в зависимост от етапа продължава до **24 май-30 юни**.

4.3 Ясли и детски градини

- Бебета от **10-месечна възраст до 3 г.** могат да бъдат записани в **ясли**, а тези от **3 до 7: в детски градини**.

Там за тях се грижат медицински специалисти, педагози и гетегледачи, има осигурена подходяща храна и се спазва здравословен режим на игри, обучение, хранене и отгх (включително следобед сън).

Общинските ясли и детски градини са **безплатни**, като родителите плащат малки суми за **допълнителни дейности**.

Как да запиша детето си на ясла и детска градина?

Всяка община има своя процедура за записване. В по-големите общини това обикновено става чрез интернет платформа.

- В София кандидатстването става чрез т.нар. "Информационна система за обслужване на детските заведения, подготвителните групи и първи клас в училищата" - това е интернет платформа на адрес: www.kg.sofia.bg. В Бургас електронната система е на следния адрес: <https://www.dzburgas.org/>, а във Варна - <https://dg.uslugi.io/>. 📌
- Кандидатстването обикновено става в периода **март-май** преди детето да започне да посещава яслата/детската градина с началото на учебната година от 15 септември. Възможно е да кандидатствате и през всяко друго време на годината, но шансът да има места тогава, е малък.

Необходими документи (различават се според общината)

За да запишат детето си в ясла или детска градина, родителите трябва да представят редица документи, които се различават в различните общини. Обикновено сред необходимите документи са:

- удостоверение за раждане на детето;
- удостоверение от работодателя, че родителите са законно наети на работа (ако такава информация е декларирана по време на процеса на кандидатстване);

- здравно-профилактична карта на детето, издадена от общопрактикуващия му лекар;
- документ, удостоверяващ всички **задължителни ваксинации**, издаден от общопрактикуващия лекар на детето; необходимо е детето да е ваксинирано по всички изисквания според Българския имунизационен календар. (За повече информация за ваксинацията вижте част 10. Здравеопазване).
- удостоверение от лекар, потвърждаващо, че детето е здраво и не е имало контакт със заразни болести през последните три дни;
- отрицателни резултати от тестове за патогенни чревни бактерии и чревни паразити.

Местата в общински ясли и детски градини в големите градове не достигат. Ако кандидатствате и детето Ви не бъде прието, имате право на финансова компенсация. Компенсации се изплащат само ако детето Ви е записано в частна детска ясла/градина, лицензирана от Министерството на образованието. Потърсете помощ в процеса от служители на неправителствена организация (за контакти вижте част 12. Ключови услуги и организации: контакти и адреси).

4.4 Предучилищно образование

Предучилищното образование е **задължително** за деца, навършили 4 години и се провежда, докато те постъпят в първи клас (обикновено на 7 години). То се осъществява в детските градини и в училища, които предлагат групи за предучилищно образование. *За кандидатстване в детските градини - вижте предишната точка.*

Ако детето Ви е между 4 и 7 години и подлежи на задължително предучилищно образование, но не е прието в детска градина, **можете да подадете заявление до общината по настоящия Ви адрес, за да получите помощ в търсенето на свободни места**. Ако такива няма, можете да запишете детето си в самостоятелна форма към дадена детска градина.

*При записване в първи клас е **необходимо** детето да представи **свидетелство за завършено предучилищно образование**, което се издава от съответната детска градина или училище, където се е провеждало то.*

4.5 Записване в училище

Процедурата за записване на дете с временна закрила в училище е лесна и зависи от това дали детето Ви разполага с диплома за завършено предишно образование (от Украйна или от друга държава).

1 Първи вариант: Ако детето не притежава диплома

1. Подавате заявление за записване в **Регионалното управление на образованието** във Вашия областен град.
2. Управлението трябва да насочи детето Ви в конкретно училище според Вашето местоживеее и желаниа **в рамките на 7 работни дни**.
3. Училището, към което е насочено детето Ви, трябва организира в рамките **на 14 дни събеседване** с детето Ви, за да определи в кой клас да бъде записано то.
  - а. Децата от **1-ви до 4-ти клас** се записват в класовете, които кореспондират на тяхната възраст (т.е. деца на седем години – в първи клас, деца на осем – във втори клас).
  - б. Децата от **5-ти до 10-ти клас** се записват в клас по преценка на училището въз основа на събеседването, но не могат да бъдат върнати **повече от три години** от класа, който кореспондира на годините им.
4. Детето трябва да бъде записано в рамките на **10 работни дни** от събеседването в конкретен клас със заповед на директора на училището.

Записването на децата в първи клас в София става чрез "Информационна система за обслужване на детските заведения и подготовителните групи в училищата" – това е интернет платформа на адрес: www.kg.sofia.bg.

Записването в училище е възможно през цялата учебна година с изключение на **последните 45 учебни дни**.

2 Втори вариант: Ако детето разполага с диплома

1. Ако детето Ви е между 1-ви и 6-сти клас (без 5-ти клас)

- **Стъпка 1: Превеждате дипломата** на детето чрез заклет преводач на български език.
  - Български Червен кръст (БЧК) може да Ви помогне за превода на документа (*За контакти вижте част 12. Ключови услуги и организации: контакти и адреси*).
  - **Не е нужно** дипломата да е легализирана или с апостил. **Преводът** на български език е **гостатъчен**.
- **Стъпка 2: Отидете в училище по Ваш избор.** Носете оригиналната диплома и превода. На място ще попълните формуляр за записване.
  - Училището може да откаже да запише детето Ви, ако няма места. В такъв случай потърсете друго училище или се обърнете за помощ към Регионалното управление на образованието във Вашия областен град.
- **Стъпка 3:** Директорът признава дипломата и издава **заповед** за записване в срок до 10 дни.

2. Ако детето Ви е 5-ти клас или между 7-ми и 12-сти клас

- **Стъпка 1: Превеждате дипломата** на детето чрез заклет преводач на български език.

Отидете в **Регионалното управление на образованието** във Вашия областен град и подайте **заявление за записване в училище** по Ваш избор и **молба за признаване на дипломата** на детето. Необходими документи:

- Заявление, което ще попълните на място;
- Оригинална диплома и превод на български език;
- Справка за изучаваните учебни предмети с броя учебни часове и поставените оценки, ако не са вписани в дипломата;
- Ще заплатите и **такса** за признаване на място (**от 2026 г.: 17,90 €**), ако детето е на възраст над 16 години.
- **Стъпка 3:** Регионалното управление ще излезе с решение за признаване на дипломата в срок до **един месец**, както и заповед за записване на детето в училище според местоживееето и желанията Ви, и свободните места.
- **Стъпка 4:** След записване в училище децата в 7-ми клас ще трябва да положат изпит по български език, а децата от 8-ми до 12-сти клас ще трябва да положат изпит и приравнителни изпити по предмети, които не са изучавали, които не са изучавали в Украйна. Тези изпити се случват поетапно, а не непосредствено след записване.

4.6 Подкрепа за децата в училище

Часове по български език

Деца с временна закрила имат право на допълнителни часове по български език в училище. Техният брой варира според образователния етап (между 60 и 120 учебни часа).

Необходимо е родителят да напише заявление за включване на детето в такова обучение до директора на училището. Ако не Ви уведомят за тази възможност, сами попитайте за нея в училището.

Допълнителна подкрепа:

- Допълнителни часове по учебни предмети, ако има такава необходимост;
- **Безплатни учебници:** Всички учебници за деца от 1-ви до 12-сти клас се раздават безплатно на учениците;
- Безплатна закуска, плод, прясно мляко;
- Участие в извънкласни спортни и културни дейности;
- Здравна грижа;
- Психологическа подкрепа, ако такава е необходима;
- Специализирана подкрепа за деца, които имат увреждания.

4.7 Висше образование

Към 2026 г. държавните университети в България са 38.

В София най-известните държавни университети са:

- Софийски университет „Св. Климент Охридски“
- Университет за национално и световно стопанство
- Технически университет, София
- Университет по архитектура, строителство и геодезия

Други университети в различни градове на страната са:

- Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“;
- Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“
- Тракийски университет „Стара Загора“
- Югозападен университет „Неофит Рилски“
- Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“
- Бургаски свободен университет

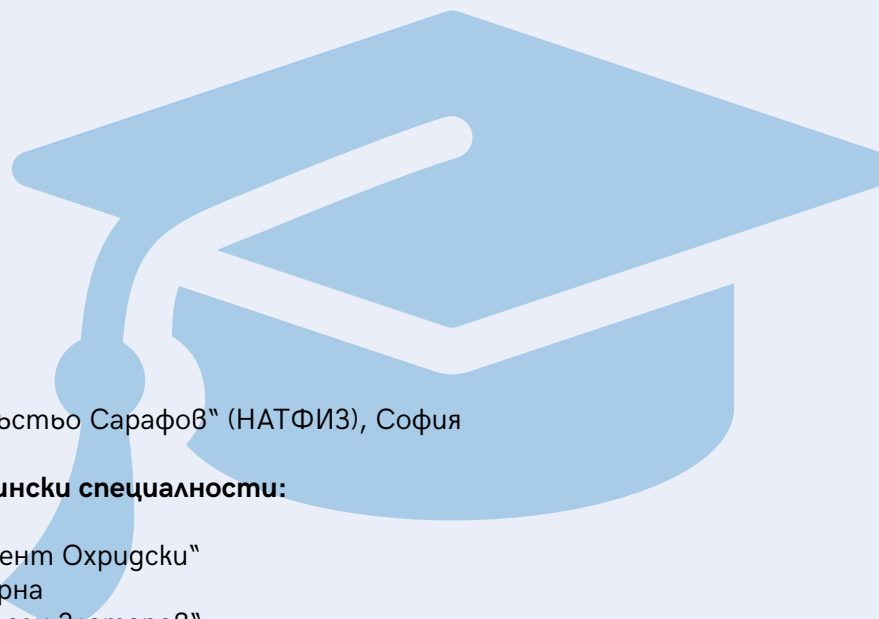
Има и специализирани академии, свързани с изкуства:

- Национална художествена академия, София
- Национална академия за театрално и филмово изкуство, „Кръстьо Сарафов“ (НАТФИЗ), София

В България има и седем университета, където се изучават медицински специалности:

- Медицински университет, София
- Медицински факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“
- Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Варна
- Медицински факултет на бургаски държавен университет „Асен Златаров“
- Медицински университет, Пловдив
- Медицински университет, Плевен
- Медицински факултет на тракийски университет – Стара Загора

Можете да сравните техните програми и рейтинг на специална платформа: www.rsvu.mon.bg. ✎

Кандидатстване и обучение

Вариантите Ви за записване в български държавен университет са два: **по реда на специално постановление за кандидати с временна закрила** или **по общия ред за чужденците**.

Обучение по реда на Постановление 264 от 2024 г. за прием на студенти с временна закрила

Това специално постановление позволява да се обучавате в български държавни университети, като кандидатствате по облекчени условия (само в конкуренция с други кандидати с временна закрила, но не и с български граждани), но същевременно плащате такси като български граждани.

Всяка година през май или юни Министерският съвет одобрява до **400 места по реда на това постановление**. Тези места са предварително разпределени по университети и специалности. Обучението е само в редовна форма за бакалавърска или магистърска степен.

ВАЖНО

Информация за всички отворени места по реда на Постановлението, както и процедурите за кандидатстване не се публикува в обобщен вид. ВКБООН събира тази информация от всички университети. Обърнете се към ВКБООН или центровете за закрила и включване „Компас“, за да я получите (за контакти вижте част. 11).

Ако имате предпочитание към определен университет, можете да се обърнете към учебния отдел или отдела за чуждестранни студенти, за да разберете специалностите, условията за кандидатстване и сроковете по реда на Постановление 264.

ВАЖНО

Има още едно постановление, което улеснява достъпа на граждани на Украйна до български държавни университети – **Постановление 103 от 1993 г.** То дава възможност за облекчен прием и стипендии на граждани на Украйна **с български произход**.

Ако отговоряте на това условие, можете да кандидатствате по реда на Постановление 103 чрез специална платформа – [Единна система за кандидатстудентски изпити](#). Следете новините в платформата, защото там се качват графици и изискванията за изпитите.

Необходимо е да създадете профил, което включва качване на образователни документи, както и документ, който доказва български произход. Кандидатстването става чрез онлайн изпит тест, който включва въпроси по български език, литература и история на България. Ако кандидатствате медицински специалности или изкуства, има и допълнителни изпити онлайн.

Обучение по реда на чужденците

Ако кандидатствате по реда за чужденци, таксите са многократно **по-високи**, но приемът е по документи или след изпити на английски език, като и самото обучение се води на английски език.

Таксите за български граждани варират от **100 до 450 евро** на семестър, а тези за чужденци варират между **1500 и 3000 евро**.

Стипендии се предлагат при висок успех и/или изпълнение на социални критерии, но те варират във всеки университет. Можете да ги получите, ако сте приети по реда на **Постановления 264 или 103**, но **не** и ако сте приети по реда на чужденците.

Преди да кандидатствате (независимо по кой ред):

За да учите в държавни български университети, е необходимо да притежавате **оригинална диплома** за завършено средно образование, която да е **призната** в България.

ВАЖНО

Признаването на диплома за завършено средно образование (училищно образование) става в Националния център за информация и документация, който се намира на бул. „Г.М. Димитров“ 52А в София.

Необходимо е:

- Заявление, което ще попълните на място;
- Оригинална диплома и превод на български език (без легализация, само превод от заклет преводач);
- Справка за изучаваните учебни предмети с броя учебни часове и поставените оценки, ако не са вписани в дипломата;
- На място ще платите и такса за признаване (към 2026 г.: 25,56 евро)

Възможно е и подаване на заявление онлайн на сайта на [НАЦИД](#) и изпращане на оригиналните документи по пощата, ако не живеете в София.

Ще получите отговор в срок до един месец.

ВАЖНО

Признайте своята диплома възможно най-скоро след получаването ѝ, за да не изпуснете сроковете за кандидатстване в университетите.

Coursera за бежанци, България

Програмата „Coursera за бежанци“, разработена съвместно с Държавния департамент на САЩ и стартирана на Световния ген на бежанците през 2016 г., е глобална инициатива на ВКБООН за предоставяне на трансформиращи образователни преживявания и насърчване на кариерата на бежанците.

Търсеци убежище, бежанци, лица, ползващи се с временна закрила, и лица без гражданство имат достъп до по-голямата част от курсовете и програмите за обучение, както и до сертификати при завършване, без да заплащат нищо!

Обучаващите се могат да избират измежду различни сфери като компютърни науки, бизнес, здраве и езиково обучение, като имат достъп до материалите чрез специално мобилно приложение или интернет.

Стъпки за записване

Стъпка 1: Регистрирайте се в програмата

За да се регистрирате, сканирайте QR кода по-долу и попълнете регистрационната форма.

Стъпка 3: Настройте своя акаунт

- След като получите имейла, трябва да кликнете върху връзката, която ще Ви отведе до началната страница на Coursera
- За да създадете своя акаунт, кликнете върху бутона с надпис: "SIGN UP" ("РЕГИСТРИРАЙ СЕ").
- Трябва да въведете пълното си име, имейл и парола.

Стъпка 2: Получаване на поканата

В рамките на една седмица след регистрацията, ВКБООН ще ви изпрати индивидуална покана за участие в програмата по електронна поща.

- Моля, не споделяйте тази покана.
- Ако не сте получили имейла, моля, проверете папката си за спам или нежелана поща.

Стъпка 4: Влезте в профила си и започнете да учите

- За да стартирате, въведете имейл адреса и паролата, които сте използвали при регистрацията си.
- След това кликнете върху синия бутон "LOG IN" („ВЛЕЗ“).
- След като успешно влезете в системата, ще се озовете в платформата Coursera.
- Оттам можете да изберете курса или курсовете, които предпочитате.
- Кликнете върху бутона "GO TO COURSE" ("ОТИДИ НА КУРС"), за да започнете своето обучение.

ЧАСТ 5: ОБУЧЕНИЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

5. Обучение по български език

5.1 Обучение за деца

Децата, записани в български училища, имат право на допълнително обучение по български език (вижте част 4. Образование, т.4.6). Училищата организират различни дейности в подкрепа на децата. Попитайте на място какви други възможности съществуват.

Центрове за подкрепа на личностното развитие (София)

Можете да се обърнете към т.нар. Центрове за подкрепа на личностното развитие (**ЦПАР**). Там се организират безплатни допълнителни дейности за ученици и е възможно да има подобни занимания.

В София има два такива центъра:

- **Център за изкуства, култура и образование „София“** (имат шест клона – тел. 02 9360402).
- **Национален дворец на децата** на бул. „Александър Стамболийски“ 191

В **Пловдив**: Център за подкрепа на личностното развитие на бул. „Шести септември“ 193.

В **Бургас** центърът има голям опит в работата с деца от Украйна, включително отделна сграда, където се провеждат занимания предимно от украински педагози. Адресът на централата е ул. „Райна Княгиня“ 11.

Във **Варна** центърът се намира на ул. „Петко Каравелов“ 3А.

Подкрепа от неправителствени организации

Ако детето Ви среща затруднение в усвояването на езика, има неправителствени организации, които предоставят безплатна образователна подкрепа. В София такива организацията са фондация „Рийчаут“, фондация „Помощ за Украйна“, сдружение „Къща за големи и малки мечти“, сдружение „Отворени обятия“. Във Варна помощ оказват асоциация Енегу и фондация „Агра“. В района на Несебър и Слънчев бряг това е фонд „Добро“. За контакти, вижте част 11).

5.2 Обучение за възрастни

Безплатни уроци

Няма държавна институция, която да предоставя безплатни курсове по български език за възрастни.

Но:

- Можете да се обърнете към **Бюрото по труда** по Вашия настоящ адрес, за да проверите дали такава възможност съществува.
- Има **международни и неправителствени организации**, които предоставят такава подкрепа. Към 2026 г. това са Международната организация по миграция и Каритас.
  - Там можете да намерите курсове за нивата **A1, A2, B1 и B2** – както присъствени, така и онлайн.
  - Необходимо е **да отидете и да заявите желание**, а при стартиране на подходяща група, ще бъдете потърсени.

Съвет: ВКБООН България предлага безплатни, специално предназначени за изучаване на езици ресурси. Тези материали са специално разработени за бежанци и включват учебници, аудио файлове и приложения, което ви позволява да започнете да изучавате езика веднага и в свое собствено темпо. Можете да получите достъп до тези ресурси директно на уебсайта на ВКБООН: <https://www.unhcr.org/bg/resources/learning-materials>. ✨

Платено обучение

Платени курсове по български език се организират и в университети и частни езикови школи.

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ ✎

Департаментът за езиково обучение предлага курсове по български език за чужденци за всички нива и издава дипломи, които се признават от официалните власти при кандидатстване за българско гражданство.

- Имейл: office@deo.uni-sofia.bg
- Адрес: София, ул. „Коста Лулчев“ 27
- Телефон: +359 2 8723 481

Катедра Български език като чужд също предлага такова обучение.

- Имейл: katedra.be.chujd@gmail.com
- Адрес: бул. Цар Освободител 15, Ректорат, кабинет 118,
- Телефон: +359 2 930 8573

Нов български университет (НБУ) ✎

НБУ предлага обучение за нива **A1** и **A2** – индивидуални и групови форми.

- Имейл: upro@nbu.bg
- Адрес: гр. София, НБУ, ул. „Монтевидео“ 21, Корпус 2, Офис 108
- Телефон: +359 2 8110 110 (опция 6), +359 2 8110 108

© Нов български университет

© Софийски университет „Св. Климент Охридски“

ЧАСТ 6:
ПРИЗНАВАНЕ НА
УНИВЕРСИТЕТСКИ
ДИПЛОМИ И
ПРОФЕСИОНАЛНИ
КВАЛИФИКАЦИИ

6. Признаване на университетски дипломи и професионални квалификации

6.1 Обща информация за признаване на дипломи

За да признаете дипломата си в България, трябва да притежавате оригинал на самата диплома и на академичната справка към нея, където са описани дисциплините, които сте изучавали.

Кога е необходимо признание?

Процедурата за официално признаване на университетски дипломи, издадени в чужбина, зависи от предназначението им:

Цел	Институции, отговорни за признаването
Продължаване на висше образование	Университетът, в който кандидатствате, сам ще признае вашата диплома.
Започване на работа	Националният център за информация и документация (НАЦИД). Адресът е бул. „Д-р Г.М. Димитров“ 52А, София.

За повечето професии наличието на призната диплома не е условие за започване на работа, но може да улесни наемането. Трябва да проверите с потенциалния си работодател дали таква диплома е необходимо.

Ако имате диплома за адвокат, архитект, заварчик, инженер, лекар, медицинска сестра, фармацевт (и няколко други по-редки професии), процедурата по признаване е по-сложна и изисква специфични стъпки. Потърсете помощ от неправителствения сектор (За контакти виж част 11).

Друга процедура (ако оригиналната диплома липсва)

Ако не разполагате с оригинала на дипломата си, можете да се възползвате от специална административна процедура на НАЦИД. Тази процедура издава Препоръка за признаване на висше образование, придобито в чуждестранни висши учебни заведения. Тази препоръка не може да замести официален документ, но може да се използва при работодатели, за включване в професионално обучение и др.

Как да признаем дипломата си?

Стъпка 1: Преведете документите си

- Преведете дипломата и академичната си справка на български език.
- Това трябва да бъде направено от заклет преводач.

Съвет: Български Червен кръст може да Ви помогне за превода на документа.

Стъпка 2: Подайте заявлението си

- Подавайте превода, заедно с оригинала на дипломата и академичната справка в университета по Ваш избор или в НАЦИД.
- Попълвайте заявление на място, както и декларация за лични данни. Можете да ги свалите предварително от сайта им: www.nacid.bg.
- При подаване на заявлението в НАЦИД, е необходимо да имате и **документ за самоличност**.

Стъпка 3: Изчакайте решението

- Правната процедура трае два месеца от подаването на всички необходими документи.

6.2 Валидиране и признаване на професионални квалификации

Валидиране на професионални квалификации

Валидирането е процедура, чрез която се установява дали уменията Ви в конкретна професия отговарят на държавните образователни изисквания. Целта е улеснен достъп до професионално обучение и до пазара на труда.

- Валидирането е възможно за определен кръг от професии, които са включени в официален списък на професиите, приеман всяка година.
- Повече информация можете да намерите на уебсайта на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО)
<https://www.navet.government.bg/eng/>.*
- Валидирането може да се проведе в професионални училища, гимназии, художествени училища, спортни училища, професионални колежи, центрове за професионално обучение, в които се предоставя обучение по професията, която ще валидирате.

Съвет: Потърсете помощ от неправителствения сектор, за да намерите институция, която да извърши валидирането.

- Въведени са **образователни изисквания** за кандидатите, като е необходимо те да имат диплома най-малко за четвърти клас или сертификат за успешно завършен курс по огромяване. Ако не разполагате с такива документи, първо трябва да валидирате образователно ниво по процедурата, описана в раздел 4. „Образование“.

Признаване на професионални умения

Признаването на професионални умения е официално признаване на **правото Ви да упражнявате** на конкретна професия на територията на България.

- **Изисква се** само за професии като адвокат, архитект, заварчик, инженер, лекар, медицинска сестра, фармацевт (и няколко други по-редки професии).
- Националният център за информация и документация (НАЦИД) ще Ви информира за отговорната институция, от която зависи признаването (според конкретната професия).

ЧАСТ 7:
ДОСТЪП ДО ПАЗАРА
НА ТРУДА И
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА
ЗАЕТОСТ

Временната закрила ви дава право да работите при същите условия като тези на българските граждани, без необходимост от специално разрешение за това.

- **Стандартното работно време** в България е 40 часа на седмица (8 часа от понеделник до петък).
- Стандартният годишен **платен отпуск** е 20 дни в годината.
- Минималната заплата към 2026 г. е 630,20€ (реално след изплащане на всички осигуровки ще получите 481,27€). Ако работите на пълен работен ден (осем часа, пет дни в седмицата), заплатата Ви не може да е по-ниска.

7.1 Видове договори за заетост

<p>Трудов договор</p>	<p>Трудовият договор между работодател и служител обикновено е безсрочен (но може и да е с определен срок). Той е с фиксирано работно време и място.</p>	<p>Гарантира набор от социални права (фиксиран размер на месечната заплата и фиксиран брой работни часове, автоматично плащане на социални и здравни осигуровки, платен годишен отпуск, обезщетение при безработица).</p>
<p>Граждански договор</p>	<p>Гражданският договор се сключва за изпълнението на определена задача. Плащането може да е месечно, но може и да се осъществява при нейното успешно завършване. Работното време не е фиксирано и зависи от индивидуалните предпочитания.</p>	<p>Този вид договор предлага по-ограничена защита на работниците, но и повече гъвкавост. Не се полага годишен отпуск и не се изплащат здравни и социални осигуровки).</p>

7.2 Права на работниците

- **Годишният отпуск** е време от годината, през което не се работи, но това не нарушава трудовата дисциплина, а служителят продължава да получава заплата си. Имате право на отпуск, ако сте работили поне осем месеца в България.
- **Осигуровки:** това са средства, които се отчисляват автоматично от Вашата месечна заплата, за да получавате подкрепа в рискови ситуации (болест, при раждане на дете, инвалидност, безработица, трудова злополука, пенсиониране). Осигуровките възлизат на малко над **13%** от заплатата Ви, а допълнителни **10%** се плащат за данък към държавата.
- **Платен отпуск по болест (болничен):** Служителите с най-малко 6 месеца трудов стаж имат право на платен отпуск по болест. (Това изискване не се прилага за трудови злополуки или служители под 18 години).
  1. Болничният отпуск се изплаща в размер на 70 % от средната брутна дневна заплата. Първите 2 дни се покриват от работодателя, а останалите – от Националния осигурителен институт.
  2. При завръщането си трябва да представите на работодателя си медицинско свидетелство, подписано и погледано от Вашия личен лекар или друг специалист.

Права на бременните жени на работното място

- Безопасна работна среда, без нощни смени или работа извън законно разрешеното работно време;
- Право да откажете задачи, които биха могли да представляват риск за Вашето здраве или здравето на бебето.

Отпуск по майчинство

Жените имат право на **410 дни** отпуск по майчинство, започващ 45 дни преди термина. След като бебето навърши 6 месеца, останалият отпуск може да бъде прехвърлен на бащата.

- Ако сте работили поне 12 месеца в България, месечно ще получавате **90%** от брутната Ви заплата **за първата година**.
- За втората година имате право на 398,81€ на месец (към 2026 г.).
- Свържете се с счетоводителя на работодателя си за конкретните документи, които трябва да бъдат подадени през този период.

7.3 Изисквания на работодателите

България изпитва сериозен недостиг на работници и много компании са отворени да наемат служители от чужбина.

Език

Повечето работодатели изискват основни познания по български език. Потърсете възможности да се запишете поне на базово ниво курс (за курсове по български език вижте част 5. Обучение по български език).

Поведение

Основно изискване от страна на компаниите към техните служители е точност, сериозно отношение и мотивация за развиване на нови умения.

Квалификации

Компаниите демонстрират гъвкавост по отношение на изисквания за образователни дипломи и сертификати от страната Ви на произход. Често вместо да изискват такива документи, работодателите проверят уменията ви чрез практически задачи. Много работодатели осигуряват и обучения в първите седмици след сключване на договор.

7.4 Търсене на работа

Можете да търсите работа чрез различни канали: чрез Бюрата по труда на Агенция по заетостта, по интернет, с помощта на частни агенции за подбор на персонал, както и чрез неправителствени организации.

Бюра по труда

Държавата предоставя подкрепа на търсещите работа чрез Бюрата по труда, които свързват безработни с компании, предлагащи отворени позиции.

За да се регистрирате като безработно лице, трябва да посетите съответното Бюро по труда в общината, където е Вашият адрес. Тази регистрация е безплатна и не е задължителна, но е необходимо условие, ако искате да кандидатствате за различен тип финансови помощи (вижте част 8. Социално подпомагане).

Регистрацията се осъществява лично. Трудовият посредник ще Ви изготви индивидуален план за намиране на заетост и ще можете да получавате предложения за работа. Освен това имате право да бъдете включени в програми за безплатно професионално обучение, както и да получавате психологическа подкрепа в процеса на търсене на работа.

По време на периода, през който сте регистрирани в Бюрото по труда, е **необходимо да го посещавате по график** (на датата, посочена в регистрационната Ви карта) според Вашия индивидуален план. Ако Ви бъде предложена подходяща според Бюрото по труда работа, трябва да имате готовност да започнете в рамките на 14 дни от предложението. В противен случай, Вашата регистрация се прекратява. Можете да я подновите след 6 месеца.

Съвет: Потърсете човек, който говори български език добре, за да Ви помогне да подадете заявление и да обсъдите с трудовия посредник в Бюрото по труда Вашия образователен и професионален опит и предпочитания. Ако имате някакви образователни и професионални сертификати, ги вземете.

ВАЖНО

Други програми

Бюрата по труда имат и други програми, които подкрепят конкретни групи хора: младежи до 29 г., хора с увреждания, родители на деца до 5 г. Трудовите посредници трябва да Ви обяснят за отворените програми при Вашето посещение.

- az.government.bg. ✨

Интернет платформи

Съществува онлайн платформа, създадена от Фондация за достъп до права - ФАР, конкретно с цел да Ви подкрепи в търсенето на работа, достъпна на адрес www.migrantlife.bg. 🖱️

Най-популярните сайтове за търсене на работа сред българските потребители (на български език) са: 🖱️

www.jobs.bg
www.karieri.bg
www.rabota.bg
www.zaplata.bg
www.jobtiger.bg
www.bg.jooble.org
www.ngobg.info

Необходимо е да се регистрирате, да си изготвите CV, да изберете предпочитана позиция и да кандидатствате. В зависимост от обявата може да се наложи да напишете и мотивационно писмо. Работодателите, които имат интерес към кандидатурата Ви, ще се свържат с Вас чрез контактите, посочени в автобиографията Ви.

Частни агенции за подбор на персонал

Агенция	Уебсайт 🖱️	Характеристика
Catro Bulgaria	www.catrobg.com	Имат опит при работа с бежанци.
Manpower	www.manpower.bg	Популярна, помага при намирането на работа срещу заплащане.
Hermes	www.hr-hermes.com	Популярна, помага при намирането на работа срещу заплащане.
Adecco Bulgaria	www.adeccobulgaria.com	Популярна, помага при намирането на работа срещу заплащане.
Horizons	www.horizons.bg	Популярна, помага при намирането на работа срещу заплащане.
Synetica	www.synecticaconsult.com/bg/	Популярна, помага при намирането на работа срещу заплащане.

Неправителствени организации

Каритас подпомагат бежанците да навлязат на пазара на труда в България и управляват специализирани Кариерни центрове за бежанци, където можете да получите помощ за:

- Подготовка на автобиография и съвети за интервю за работа.
- Кариерните центрове поддържат мрежа от контакти на работодатели, които имат опит при наемането на граждани на Украйна.
- Редовно организирани борси за работа.
- Подкрепа за записване в професионално обучение, откриване на банкови сметки и стартиране на собствен бизнес.

Към септември 2026 г. такива кариерни центрове са отворени в София, Пловдив и Бургас.

Локация	София	Пловдив	Бургас
Адрес	Булевард "Сливница" 227, София	Ул. „Стефан Веркович“ 3, етаж 3, офис 6	Булевард „Иван Вазов“ 2, Бургас
Телефон	00359 886 317 176	00359 888 819 230	00359 882 594 041
Имейл	career.center@caritas-sofia.org	plovdiv.caritas@gmail.com	migration.burgas@caritas-sofia.org

Каритас, финансиран партньор на ВКБООН, редовно организира трудови борси, на които се представят възможности и компании. ©ВКБООН/Силвия Дешева

Подобна подкрепа можете да получите в центрове „Compass“ или в други неправителствени организации. Можете да проверите текущата наличност на подкрепа от Международната организация за миграция (МОМ) (за всички контакти вижте част 11: Ключови услуги и организации: контакти и адреси).

7.5 Сключване на договор за работа

Имате нужда от следните документи, за да сключите трудов договор:

- Регистрационна карта за временна закрила;
- Образователни дипломи и сертификати за професионално обучение, ако разполагате с такива;
- Документ за медицински преглед от Вашия личен лекар, който доказва, че здравето Ви позволява да заемете работната позиция;
- Свидетелство за съдимост, ако Ви бъде поискано (за процедурата по издаването му, вижте част 2, т. 5. Други документи).

Работодателят е задължен да информира Национална агенция по приходите (НАП), че сте нает/а на работа до три дни след подписване на договора. Важно е да получите подписан екземпляр от договора.

От 1 юни 2026 г. всеки служител ще може да проверява своя единен електронен трудов запис в сайта на Националната агенция по приходите. Там ще се намира информация за целия си трудов стаж и всички трудови договори.

7.6 Отваряне на банкова сметка

Повечето работодатели избират да плащат месечните възнаграждения на своите служители чрез банкови преводи. Отварянето на банкова сметка понякога е трудно, тъй като банките имат допълнителни изисквания към чужди граждани.

Съвет: Когато отидете в банката, кажете, че искате да Ви бъде отворена конкретно Платежна сметка за основни операции. Банката е длъжна да Ви отговори писмено в рамките на 10 работни дни. Можете да обжалвате решението с помощта на адвокат. (За контакти на организации, които предоставят безплатна правна помощ, вижте част 11.).

Донесете **трудовия си договор и договора за наем** в банката, ако ги имате, тъй като те могат да увеличат шансовете ви за успех.

7.7 Обезщетение при безработица

Можете да получавате обезщетение за безработица, ако имате натрупан трудов стаж (работили сте на трудов договор) от 12 месеца в рамките на последните 18 месеца. Размерът и продължителността на обезщетението зависи от размера на заплатата Ви, докато сте били наети, и от това колко време сте били наети. Към 2026 г. минималната му стойност е 9,21€ на ден, а минималната продължителност: четири месеца.

Как да подам документи за обезщетение?

1. Регистрирате се като безработно лице в Бюрото по труда (вижте т. 7.4);
2. Подавате заявление в съответното териториално поделение на **Националния осигурителен институт** във Вашия град. За София адресът е: бул. „Александър Стамболийски“ 62-64.

В периода, докато получавате обезщетение за безработица, държавата ще плаща Вашите здравни осигуровки и ще Ви тече трудов стаж (което е важно, когато се пенсионирате).

7.8 Пенсия

В България съществуват два вида пенсии:

Пенсия за осигурителен стаж и възраст: това е пенсия, която се получава след определена възраст и определен брой години работа в България. Минималният брой години, които трябва да сте работили, за да получите подобна пенсия, е 15.

Социална пенсия: имате право на такава, ако сте навършили 70 г. и доходът в семейството Ви е по-нисък от **390.63€** на човек (към 2026 г.). Размерът на социалната пенсия през 2026 г. е **170.51€**.

Как да получите социална пенсия?

1. Подайте заявление в териториалното поделение на **Националния осигурителен институт** във Вашия град. За София адресът е: бул. „Александър Стамболийски“ 62-64.
2. Ще получите отговор до **4 месеца** след подаване на заявлението.

Пенсията можете да получавате по банков път или в пощенска станция по Ваш избор.

Важно: Можете да получавате социална пенсия, само ако не получавате пенсия от друга държава, например пенсия от Украйна.

ЧАСТ 8: СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

След като получите временна закрила, имате същите права на социално подпомагане и социални услуги, които имат българските граждани. Помощта се предоставя чрез Териториалните дирекции за социално подпомагане във всички 28 области на страната. Има няколко вида помощи: социално подпомагане за хора в затруднение, семейни надбавки за деца и надбавки за инвалидност.

8.1 Социална помощ за хора в затруднено финансово положение

Еднократни помощи веднъж в годината

При инцидентно възникнали нужди: Еднократна помощ за непредвидени разходи вследствие на инцидент или друго събитие. Сумата за 2026 г. е: максимум 1171,89 евро.

Месечни помощи

Тези помощи се изплащат всеки месец на хора в затруднено финансово положение, като размерът им се определя според индивидуалните обстоятелства (доход, брой членове на домакинството, собственост и вид на жилището, здравен статус, семейно положение, възраст, спестявания и др.). Максимална помощ (към 2026 г.): **193,89 евро**.

За да получавате пълния размер на тези помощи, е задължително детето Ви да бъде записано в предучилищно или училищно образование в България.

Целева помощ за отопление

- Отпуска се за период от пет месеца през зимния сезон.
- Месечен размер, считано от 2026 г.: **62,04 €**.
- Заявленията се приемат в периода от 1 юли до 31 октомври.

Как да кандидатствам за социални помощи?

<p>Стъпка 1: Отивате в дирекция „Социално подпомагане“ в общината, където е Вашият настоящ адрес. На място попълвате заявление за получаване на социални помощи. Ще е необходимо да приложите документи, които доказват доходите Ви (ако имате такива), копие от регистрационната карта за временна закрила.</p>	<p>Възможно е да се изискат и други документи.</p>
<p>Стъпка 2: В рамките на 20 дни от подаването на заявление социален работник ще посети дома Ви по настоящ адрес, за да направи т.нар. социална анкета, и ще изготви доклад. При посещението служителят ще провери в какви условия живеете и ще уточни цялата необходима информация.</p>	<p>Социалните интервюта се провеждат на български език, затова – ако е необходимо, намерете преводач или друго лице, което владее български език, за да Ви помогне.</p>
<p>Стъпка 3: Ще бъдете информирани за решението по заявлението Ви в рамките на 41 дни от подаването му.</p>	<p>Ако получите отказ за получаване на социални помощи, можете да обжалвате. Потърсете правна помощ от неправителствения сектор (за контакти вижте част 11).</p>

8.2 Семейни помощи за деца

Еднократни помощи

	Доход	Сума	Изискване
При бременност	Доходът на семейството през последната година трябва да бъде под 436,71 евро (през 2026 г.).	115,04€	Няма.
При раждане/осиновяване	Няма изискване за доход.	Първо дете: 191,74 €; Второ дете: 460,17 €; Трето дете: 230,09 €; Четвърто и следващи деца: 153,39 €	Няма.
При записване на дете в първи, втори, трети, четвърти или осми клас	Няма изискване за доход.	153,39 € (плаща се на две вноски: в началото на 1-вия и 2-рия семестър).	Детето трябва да бъде записано в българската образователна система.

ВАЖНО

Помощта се възстановява на държавата, ако детето има повече от 5 неизвинени отсъствия от училище в рамките на един месец.

Месечни помощи (помощи за деца, които се отпускат всеки месец. Техният размер е по-малък, но ще ги получавате дълго време.

- Отглеждане на дете** (до 18/20 години, ако учи): Доходът на семейството през последната година трябва да е под **388,58€** (през 2026 г.). Сума към 2026 г.: 1 дете: **25,57€**; 2 деца: **56,25€**; 3 деца: **84,37€**; 4 деца: **89,48 €** (+10,23€ за всяко допълнително дете).
- Дете до 1 година:** Доходът на семейството през последната година трябва да бъде под **388,58€** (през 2026 г.). Сума към 2026 г.: **102,26€**.

Как да кандидатствам за семейни помощи за деца?

Стъпка 1: Подаване на заявление

- Отидете в **Дирекцията за социално подпомагане** във вашата община. Попълнете формуляра и приложете документи за доходите си (ако се изискват) и копие от регистрационната карта за временна закрила.
- За да избегнете отказ, можете да подадете заявлението си и по пощата или чрез онлайн платформата egov.bg. (За това е необходим ПИК код от НРА/НСИИ или квалифициран електронен подпис.)

Стъпка 2: Решение

- Ще получите отговор в рамките на **14 дни** (може да бъде удължен за проверки/документи).
- Обжалване:** Ако бъдете отхвърлени, незабавно потърсете правна помощ (вижте раздел 11), тъй като отказите често се обявяват за незаконосъобразни от съдилищата. Обжалването трябва да бъде подадено в рамките на 14 дни от получаване на решението.

8.3 Помощи за хора с увреждания

Хората с увреждания в България имат право на здравна, социална и финансова подкрепа от държавата. Най-важното условие за това е увреждането да бъде установено по реда на българското законодателство от българските власти.

Процедура за установяване на увреждане (ТЕЛК)

ДЕЙСТВИЕ 	ВАЖНО
<p>Вашият личен лекар ще подготви документите Ви, които да представите пред т.нар. Териториална експертна лекарска комисия (ТЕЛК) – органът, който в България е отговорен за установяване на увреждане. Ако нямате личен лекар, това може да бъде направено и от друг лекар, който Ви лекува. (За процедура за избор на личен лекар, вижте част 9. Здравеопазване.)</p>	<p>Лекарят ще определи какви резултати от изследвания, медицински прегледи и процедури трябва да се приложат към документацията. Той може да Ви насочи за допълнителни прегледи и изследвания преди да се явите пред ТЕЛК. Трябва да платите сами за всички необходими изследвания. Всички медицински документи трябва да са издадени през последната година преди посещението пред ТЕЛК. Здравна застраховка НЕ се изисква за ТЕЛК..</p>
<p>Трябва да подагете документи в т.нар. Регионална картотека на медицинската експертиза по Вашия адрес. В София тя се намира на ул. „Димитър Греков“ 2, в Бургас – на бул. „Стефан Стамболов“ 73, във Варна – ул. „Брегалница“ 3, а в Пловдив – „Перущица“ 1.</p>	<p>Трябва да сте регистрирани най-малко три месеца на този адрес, за да подагете документи за установяване на увреждане.</p>
<p>ТЕЛК ще се произнесе по молбата Ви в рамките на три месеца. Обикновено оценката е само по документи, но в редки случаи е възможно и да бъдете повикани за клиничен преглед.</p>	<p>Срокът на решението на ТЕЛК е от една до три години, но има заболявания, за които той е пожизнен. Вашият личен/лекуващ лекар ще Ви уведоми в началото на процедурата.</p>

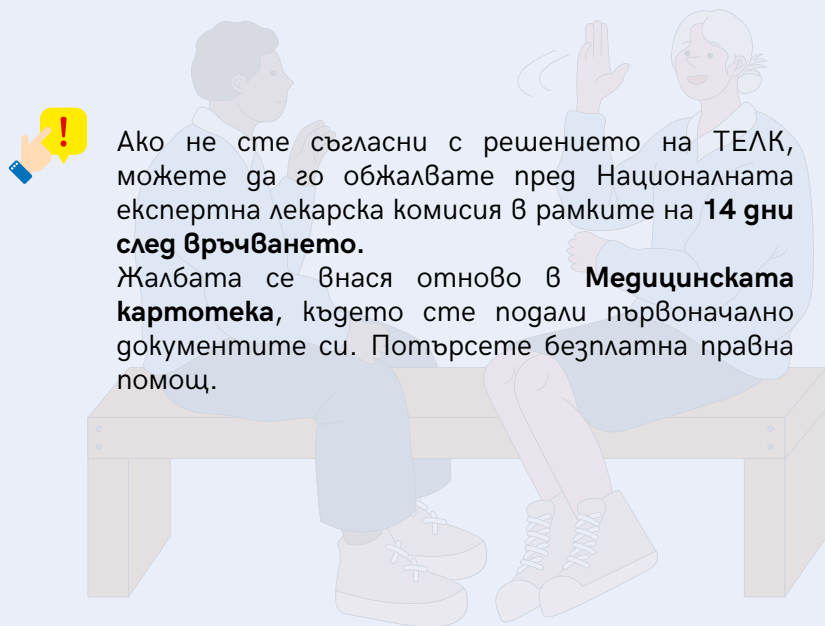
При подаване на документите ще трябва да подготвите:

- Формуляр за кандидатстване (попълва се на място);
- Направлението от личния/лекуващия Ви лекар;
- Всички медицински документи, които сте подготвили заедно с лекаря си;
- Акт за раждане, ако искате да установите увреждане на дете под 16 г.

Можете да подадете документи и по пощата или онлайн, ако разполагате с квалифициран електронен подпис.

Решението на ТЕЛК ще съдържа:

- Степен на увреждане в проценти;
- Необходимост от чужда помощ (помощ от друг човек);
- Срок на инвалидност и дата, на която изтича инвалидността и друга информация.

Ако не сте съгласни с решението на ТЕЛК, можете да го обжалвате пред Националната експертна лекарска комисия в рамките на **14 дни след връчването**.

Жалбата се внася отново в **Медицинската картоотека**, където сте подали първоначално документите си. Потърсете безплатна правна помощ.

Помощи достъпни след сертифициране по ТЕЛК

След като получите официалния документ от ТЕЛК, можете да подадете заявление за следните помощи в Дирекцията за Социално подпомагане в общината, в която живеете:

Месечна финансова помощ (за възрастни над 18 години)

Степен на увреждане	Сума (2026)
50% до 70.99%	27,34€
71% до 90%	58,59€
Над 90%	97,66€
Над 90% + чужда помощ	117,19€

Месечна финансова помощ за деца под 18 г. (или до 20 г., ако все още учат)

Степен на увреждане	Сума (2026)
50% до 70%	230,09€
70% до 90%	291,44€
90% и повече	603,33€

Целеви помощи

Можете да получите финансова помощ за покупка на личен автомобил, приспособяване на жилището Ви, рехабилитация, наем на общинско жилище. Информирайте се за конкретните изисквания за тези помощи в дирекциите „Социално подпомагане“.

Личен асистент

Ако в решението на ТЕЛК е посочено, че Ви е нужна помощ от чужда помощ (а в случай на дете – и без да е посочено), можете да получите помощ от т.нар „личен асистент“.

- **Работно време:** варира от 15 до 168 часа на месец, определя се след индивидуална оценка от социалните работници в Дирекция „Социално подпомагане“.
- **Кандидатстване:** дирекцията издават направление. След като получите направлението, трябва да подадете заявление за определяне на личен асистент в общината;
- **Избор:** Ви е избирате своя асистент (роднина, познат, на когото имате доверие, и т.н.). Избраното лице сключва трудов договор с общината.
- **2026 Заплата:** Личните асистенти получават по 5,24€ на час.

Пенсии за инвалидност

Ако сте с увреждане от 50% или повече, можете да получавате и пенсия за инвалидност, при условие че отговаряте на определени изисквания за трудов стаж:

- Ако сте на или над 30 г.: 5 години
- Ако сте между 25 и 30 г.: 3 години
- Ако сте между 20 и 25 г.: 1 година
- Ако сте под 20 г. или сляп по рождение – няма изискване за стаж

Ако **нямате такъв стаж в България**, можете да получавате социална пенсия за инвалидност, но само ако имате процент на инвалидност, определен от ТЕЛК, **71% или повече**.

- За да кандидатствате, трябва да подадете заявление в офиса на **Националния осигурителен институт** във Вашия областен град. Необходимо е **копие от решение на ТЕЛК**.

8.4 Социална пенсия за хора над 70 години

Имате право на социална пенсия, независимо от трудовия си стаж в България, ако отговаряте на следните условия:

- **Възраст:** 70 или повече години.
- **Доход:** доходът на член от семейството е пог 390,63€ (за 2026 г.).
- **Други пенсии:** не получавате друга пенсия.

Месечна сума: **170,51€** (през 2026 г.)

За да я получите, трябва да подадете заявление в офиса на **Националния осигурителен институт** във Вашия областен град (адрес за София: бул. „Александър Стамболийски“ 62-64).

Решението за отпускане се получава в срок от **4 месеца**. В случай на отказ можете да обжалвате пред **Директора на офиса на НОИ**, където сте подали документи. Потърсете правна помощ. *(За контакти вижте раздел 11).*

Можете да получавате пенсията си в банкова сметка, в поща по Ваш избор или на Вашия личен адрес.

ЧАСТ 9: ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

9.1 Здравни осигуровки

Системата на здравеопазването в България изисква да плащате месечна такса, т.нар. **здравни осигуровки**, а срещу това да получавате пакет от здравни услуги (лекарска и зъболекарска помощ, медицински изследвания, лекарства), когато имате нужда. Ако не плащате, запазвате правото си на грижи, но на значително по-високи цени.

Държавата **покрива здравните осигуровки** на лица с временна закрила под 18 г., както и за жените над 63 г. и мъжете над 65 г.

Допълнително, държавата покрива здравната застраховка за **следните групи**:

- Деца до 18-годишна възраст (или до завършване на образованието им или навършване на 22 години, ако все още учат).
- Студенти на пълно работно време до 26-годишна възраст.
- Безработни лица, регистрирани като търсещи работа в Бюрото по труда.
- Лица, получаващи месечна социална помощ или настанени в социални услуги.
- Съпрузи/родители/баби и дядовци на лице с увреждане над 50%, което се нуждае от помощ.
- Пенсионери, получаващи пенсия в България.

Ако сте на възраст между 18 и 63/65 г. и не попадате в горните категории, държавата ще покрие осигуровките само за **първите 90 дни след получаването на временната закрила**. След изтичане на този период трябва **сами да покривате тези осигуровки**.

Размерът и начинът на плащане зависят от вашия трудов статус и възраст.

Наем/а на трудов договор	8% от заплатата Ви. Работодателят плаща 60%, а останалите 40% се удържат автоматично от заплатата Ви.	Месечната сума е в зависимост от заплатата Ви.	Автоматично се приспада.
Безработен	Трябва да платите вноските си лично, след като попълните и подадете декларация в регионалния офис на НАП по адрес.	Месечна сума: 22.03€	До 25-то число на следващия месец трябва да се внесе сумата.

Загуба на права: Ако не плащате месечните си здравноосигурителни вноски за повече **от три месеца** в рамките на три години, губите правото си да получавате субсидирана медицинска помощ. Правата Ви се възстановяват едва след като бъдат платени всички пропуснати вноски. Не трябва да имате просрочени задължения, по-стари от пет години.

Възстановяване на здравноосигурителни права:

1. Подайте декларация образец 7 в офиса на Националната агенция за приходите (НАП) по вашия постоянен или настоящ адрес.
2. Платете общата дължима сума. Това може да стане чрез банков превод към сметка на НАП (те ще ви предоставят номера) или директно в офиса на НАП.

9.2 Медицински услуги

Общопрактикуващ личен лекар

Лекарят, който следи цялостното Ви здравословно състояние и история, е личният Ви лекар или т.нар. общопрактикуващ лекар. Ако плащате редовно здравните си осигуровки, ще имате възможност да изберете такъв за Вас и всички членове на Вашето семейство. Личният лекар е първият специалист, към когото се обръщате при нужда от медицинска помощ (освен ако ситуацията не е спешна и не изисква викане на спешна помощ).

Как да се запишете при личен лекар?

Ако избирате личен лекар за първи път, можете да го сторите по всяко време на годината. Ако желаете да го смените, това се прави само през месеците юни и декември (или ако сте сменили адреса си - по всяко време на годината).

Процедура:

- Изберете общопрактикуващ лекар:** препоръчително е да изберете лекар, който се намира близо до дома Ви. (Родителите/настойниците избират за деца под 18 години). Ако не можете да намерите лекар, **Регионалната здравноосигурителна каса (РЗОК)** в града, в който живеете, е длъжна да Ви помогне. В София тя се намира на ул. „Енос“ № 10, вход Б (има и териториални поделения по квартали).
- Подайте заявление:**Посещавате кабинета на избрания от Вас лекар и попълвате заявление до Регионалната здравноосигурителна каса (РЗОК) (можете да го сторите и на място в самата Каса).
- Получете документи:** При първоначален избор на личен лекар, следва да Ви бъде издадена Здравноосигурителна книжка. Тя удостоверява Вашата регистрация при личен лекар и зъболекар. Здравноосигурителната книжка отново се издава от Регионалната здравноосигурителна каса.

<p>Такса за консултация (2026)</p>	<p>1,48€ за посещение. Пенсионерите заплащат намалена такса от 0,51€.</p>
<p>Безплатни посещения</p>	<p>За деца, бременни жени, майки в първите 45 дни след раждането, хора, получаващи социални помощи или помощи за безработица, и хора с злокачествени заболявания</p>
<p>Основни функционалности</p>	<ul style="list-style-type: none"> • лекува заболявания като грип, настинки и други по-леки състояния, като изписва и необходими медикаменти; • издава документ, т.нар. направление, насочване за безплатни изследвания или към друг лекар - специалист в дадена област (например гинеколог, хирург, ортопед и т.н.). • извършва профилактични прегледи и задължителни ваксинации; • осигурява необходимата здравна документация (здравноосигурителна книжка, болничен лист, бележки за записване в детска градина и училище, за започване на работа и др.) и дигитален профил на всеки пациент с история на заболяванията; • осигурява подкрепа на хронично болни (поддържа рецептурна книжка, с която се вземат лекарства с голямо намаление) и на хора с увреждания (подготвя документите и насочва хората за освидетелстване на увреждането пред специална комисия - т.нар. ТЕЛК).
<p>Направление</p>	<p>Общият лекар издава направление за безплатни прегледи или консултации със специалист (например гинеколог, хирург, ортопед и др.). Посещението при специалист без направление от общопрактикуващ лекар изисква заплащане на пълната, несубсидирана такса.</p> <p>Ако отидете при специалист след насочване от Вашия личен лекар, също заплащате такса от 1,48€. Направлението, издадено от Вашия личен лекар, важи за 30 дни, през които трябва да посетите специалиста.</p>

Лечение в болница

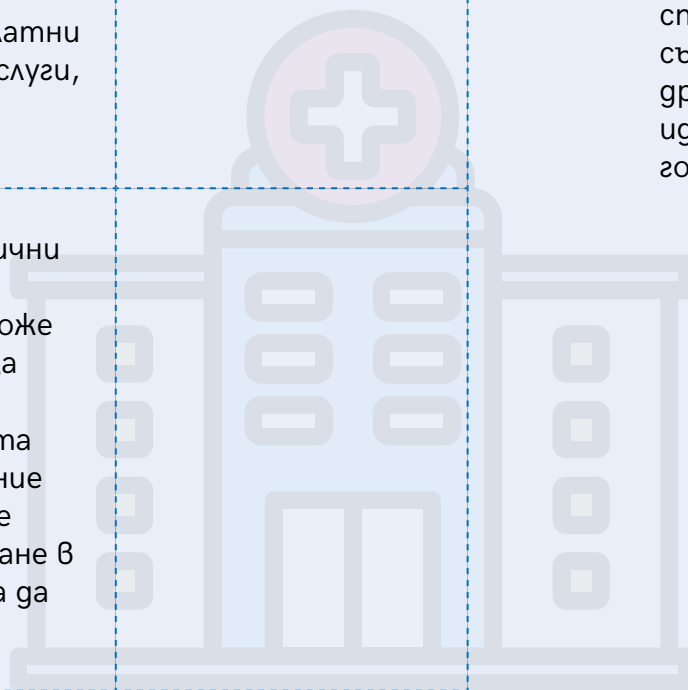
Тун	Такса	Забележка
Застрахован пациент	2,97€ на ден за престой в болница (от 2026 г.).	Може да заплатите допълнително за добавени услуги (по-добра стая, конкретен лекар, допълнителни лекарства).
Без здравна застраховка и бременна	Право на редица безплатни тестове и медицински услуги, свързани с раждането.	
Незастрахован и нуждаещ се	Ако нямате доходи или лични активи, Дирекцията за социално подпомагане може да покрие разходите Ви за болнично лечение. Директорът на болницата трябва да подаде заявление до Дирекцията, която ще проведе социално проучване в рамките на седем дни , за да одобри плащането.	

Спешна помощ

Имате право на **безплатна спешна медицинска помощ** в животозастрашаващи ситуации без значение дали сте платили или не своите здравни осигуровки.

Спешен телефон: Наберете номер **112** при спешни случаи, свързани със здравословно състояние, при пътни инциденти, пожари и др. Обаждането е безплатно, а номерът е идентичен в цяла Европа. Операторите говорят само **български и английски език**.

9.3 Лекарства

- Лекарства се купуват от аптеки и лицензирани дрогери. Някои по-леки лекарства могат да се получат без рецепта от лекар (например Парацетамол, Нурофен, Аспирин, Аналгин и др).
- Повечето лекарства обаче се купуват само с рецепта (например антибиотици).

По принцип пациентите заплащат лекарствата си. Хронично болните пациенти получават от своя личен лекар **Рецептурна книжка**, която им позволява да получават необходимите им лекарства от аптеките безплатно или със значителна отстъпка.

9.4 Стоматологични услуги

- Лицата, които имат здравна застраховка, могат да изберат зъболекар по свой избор, който работи с Националната здравноосигурителна каса (НЗОК).
- Имате право на ограничен брой безплатни процедури всяка година, обикновено цялостен преглед и три стоматологични интервенции (включително лечение на кариес и изваждане на зъб).
- Всички други услуги се заплащат от пациента.
- Пациентът заплаща еднаква такса за всяко посещение при зъболекар, както и за посещение при общопрактикуващ лекар (**1,48€** до 2026 г.).

9.5 Запазване на час при специалист

След като получите направление от Вашия личен лекар:

1. Изберете лечебно заведение: изберете специалист или лечебно заведение, което работи с **Националния здравноосигурителна каса (НЗОК)** и потвърдете, че приемат направления от лични лекари.
2. Запишете час: свържете се директно с клиниката или болницата (по телефона, онлайн или лично), за да насрочите посещението си.
3. **Онлайн опция: можете да използвате и уебсайта www.superdoc.bg**, за да си запазите час (с направление или платена консултация).
  - Търсете по специалност, град или име на лекар.
  - Изберете причината за посещението си (например първо посещение, контролен преглед).
  - Изберете дата и час.
  - Изберете начин на плащане (безплатно с направление от общопрактикуващ лекар, платно или частна застраховка).
  - Влезте в профила си или се регистрирайте, за да потвърдите резервацията.
  - **Винаги носете всички документи и резултати от предишни изследвания на прегледа.**
4. Ако посетите специалист след насочване от Вашия личен лекар, Вие също заплащате такса от **1,48€**.

ЧАСТ 10:

Пребиваване в България отвъд Временната закрила

Алтернативни правни механизми:

10.1 Международна закрила

Международната закрила (която включва бежански или хуманитарен статут) позволява издаването на **егинен граждански номер** (вместо личен номер на чужденец) и лична карта, която се признава като официален личен документ (за разлика от регистрационната карта за временна закрила). Освен това лицата с бежански статут имат право да кандидатстват за **българско гражданство** след три години, а тези с хуманитарен – след пет.

Към момента, ако притежавате временна закрила, можете да подадете молба за международна закрила пред Държавната агенция за бежанците (ДАБ). Молбата Ви ще бъде регистрирана, но няма да бъде разгледана преди изтичането на временната закрила.

Временната закрила се удължава всяка година, като на този етап Съветът на Европейския съюз е приел действието ѝ да е до 4 **март 2027 г.**

За да получите бежански или хуманитарен статут, е необходимо да отговаряте на **конкретни критерии**. Процедурата по закон се води от Държавната агенция за бежанците и продължава до шест месеца (в случай на обжалване на негативно решение срокът може да е по-дълъг).

Докато все още сте лице, търсещо международна закрила и нямате финално решение, можете да работите легално, но след третия месец от подаването на молбата. Това означава, че ако към момента имате сключен трудов договор, той ще трябва да бъде прекратен.

10.2 Пребиваване на лица от български произход

1. Постоянно пребиваване

Имате право да кандидатствате за **постоянно пребиваване** (т.е. пребиваване за неограничен срок), ако единият от възходящите Ви роднини (родители, баба или дядо, прабаба или прадядо) е **българин**. В този случай нямате нужда от виза тип „D“, която да трябва да извадите извън територията на България.

Документи се подават в дирекция „**Миграция**“ в София (бул. „Мария Луиза“ 91) или в Областните дирекции на МВР. Необходими документи:

- Копие на редовен паспорт;
- Доказателство за осигурено жилище (напр. договор за наем);
- Свидетелство за съдимост (за процедурата по издаване вижте част.2, т. 2.5. Други документи.)
- Удостоверение за раждане или удостоверение от Изпълнителната агенция за българите в чужбина, които доказват българския произход;
- Трудов договор, сключен за срок от минимум шест месеца;
- Платена държавна такса.

Срокът за издаване на разрешение за постоянно пребиваване е **два месеца**.

2. Българско гражданство

Можете да кандидатствате за **българско гражданство**, като внесете в Министерство на правосъдието следните документи:

- Документ, който удостоверява българския произход;
- Акт за раждане
- Свидетелство за съдимост от Украйна и от България;
- Документ от прокуратурата, че срещу Вас няма образувано наказателно производство за умишлено престъпление;
- Медицински документ, издаден от лекарска консултативна комисия (ЛКК), който удостоверява, че не страдате от остри заразни и инфекциозни заболявания;
- Автобиография;
- Актуална паспортна снимка;
- Фотокопие на документ, удостоверяващ самоличността Ви.
- Държавна такса в размер на 153,39 евро.

С Вас ще бъде проведено интервю. Министерството на правосъдието издава предложение за издаване на указ в рамките на 12 месеца след подаването на документите.

Указът се обнародва от Президента на Република България, като за издаването му **няма** определен срок.

10.3 Пребиваване след издаване на виза "D"

Ако нямате друго основание за пребиваване в България, се налага да кандидатствате за виза вид „D“ в българско консулство извън територията на страната и след това да получите разрешително за пребиваване.

Освен в българското консулство в Киев, Украйна, можете да кандидатствате и в други консулски служби. Най-близките са в Солун (Гърция), Скопие (Северна Македония), Букурещ (Румъния) и Истанбул (Турция).

За да получите виза вид "D", трябва да отговаряте на определени условия (да имате разрешение за работа от Агенцията по заетостта, да осъществявате търговска дейност и да предоставяте заетост на български граждани, да сте приети за студенти във висше училище в България, да сте приети на лечение в българско лечебно заведение и др.

ВАЖНО

Въпреки че на този етап няма определена процедура за пребиваването Ви след изтичане на временната закрила, Съветът на Европейския съюз е отправил препоръка за създаването на такива към всички страни членки. ВКБООН работи с българското правителство за конкретни законодателни инициативи в тази посока.

ВАЖНО

Потърсете правна помощ, за да получите съвет за най-подходящата процедура, чрез която да продължите пребиваването си. За контакти вижте част. 11. Ключови услуги и организации: контакти и адреси.

ЧАСТ 11:

КЛЮЧОВИ УСЛУГИ И ОРГАНИЗАЦИИ: КОНТАКТИ И АДРЕСИ

Информация, застъпничество за достъп до права, насочване към услуги

Международна организация по миграция (МОМ) ✦

Адрес: София, ул. „Цар Асен“ 77

Телефон: +359 2 939 47 74

Facebook: www.facebook.com/IOMBulgaria

Имейл: iomsofia@iom.int

Бюро за информация и услуги за граждани на трети страни ✦

Адрес: Бул. „Христо Ботев“ 111

Телефон: + 359 879 651 046, +359
88 2 66 00 56

Имейл: office@sofia-da.eu

Работно време: Пон-Пет, 10:00-
17:30

Информационни центрове за мигранти на МОМ

Бургас

Адрес: гр. Бургас, бул Стефан Стамболов
Но 43, офис 3
Телефон: +359 886 177 295

Варна

Адрес: Варна, квартал Чайка, улица
Търговска 118
Телефон: +359 886 177 329

За повече информация и контакти
<https://bulgaria.iom.int/contact-us>.

Формуляр за запитвания, отзиви и оплаквания на ВКБООН

Ако искате да зададете въпроси, да споделите оплакване, да дадете обратна връзка и предложения, сканирайте QR кода по-долу:

Можете също да ни пишете на: bulsoprt@unhcr.org.

За всякакви жалби, свързани с неправомерно поведение на служители на ВКБООН, партньори и други страни, с които ВКБООН има сключен договор, моля, свържете се със Службата на генералния инспектор към ВКБООН чрез поверителна електронна поща: inspector@unhcr.org. Неправомерното поведение включва, но не се ограничава до, сексуални злоупотреби, тормоз, дискриминация, злоупотреба с власт и ответни действия, незаконни дейности, измама и корупция. Неправомерното поведение може да включва и съдействие или съучастие в подобно поведение.

Ако обмисляте да подадете официална жалба за неправомерно поведение, но не сте напълно сигурни, можете да се свържете с нас на адрес: bulsosea@unhcr.org.

За информация относно правата, задълженията и услугите, достъпни за бежанците и търсещите международна закрила в България, посетете: <https://help.unhcr.org/bulgaria>.

За да научите повече за ВКБООН България, посетете: <https://www.unhcr.org/bg/>.

Центрове за закрила и включване „Компас“

Това са центрове, където можете да получите индивидуална социална подкрепа, правна помощ, помощ за достъп до образование и заетост, а когато е възможно, и курсове по български език. В тези центрове работят служители на *Българския Червен кръст, Каритас, Фондацията за достъп до права (ФАР)* и други неправителствени организации.

Пловдив

Адрес: бул. „Принцеса Мария Луиза“ 47

Телефон: (+359) 882 977 523 (мобилен, Viber, Telegram)

Работно време: понеделник – петък, 09:00 – 17:00, събота, 10:00 – 16:00

Варна

Адрес: ул. „Габрово“ № 15

Телефон: (+359) 884 553 494

(<https://t.me/communitycentrevarna>)

Работно време: понеделник – петък, 09:00 – 12:00, 13:00 – 16:00

Харманли

Адрес: ул. „Баучер“ № 5

Телефон: (+359) 887 290 487

Работно време: понеделник-петък, 8:30-16:30

ОБЩНОСТЕН ЦЕНТЪР ЗА
ЗАКРИЛА И ВКЛЮЧВАНЕ
ПЛОВДИВ

Правна помощ

Български хелзинкски комитет ✦

Телефони: (+359) 2 943 4876; (+359) 2 944 0670;
(+359) 2 943 4405 ; +(359) 8888 197 45 ; + (359) 888
788 105

Имейл: refunit@bghelsinki.org

Фондация за гостъп до права (ФАР) ✦

Можете да се запишете за консултация на следните телефони:

Телефони: +359 882873238, +359 884334283 (имат
Вайбър и WhatsApp);

Имейл: office@farbg.eu

Център за правна помощ „Глас в България“ ✦

Адрес: София, ул. „Триадица“ 5Б, ет. 2, офис 226

Телефон: +359 887470742

Имейл: voiceinbulgaria@gmail.com

Консултациите се състоят всеки вторник,
трябва да запишете час на посочения по-горе
телефон.

Хуманитарна помощ, придружаване и превоз

Съвет на жените бежанки в България ✦

Адрес: София, ул. „Искър“ 37

Facebook: <https://www.facebook.com/pg/CRWBG>

Имейл: office@crw-bg.org

Български Червен кръст (централа) ✦

Адрес: София, бул. „Джеймс Баучър“ 76

Телефон: +359 2 81 64 709

Уебсайт: www.redcross.bg

Фондация „Мисия Криле“ ✦

Адрес: гр. Харманли, бул. „България“ 11

гр. Стара Загора, ул. „Христо Ботев“ 205

Образователна подкрепа и социална подкрепа

Фондация „Рийчаут“ ✨

Адрес: ул. „Бачо Киро“ 5

Заявка за включване в часове се прави на

Телефон: +359888770297 или по имейл:

info@reachout.bg или kristina@reachout.bg

Фондация „Помощ за Украйна“ (“Aid for Ukraine”) ✨

Адрес: 150 Основно училище „Цар Симеон

Първи“, ул. „Делийска воденица“ 11

Телефон: +359879286391

Имейл: info@uaid.org.ua

Сдружение „Отворени обятия“ ✨

Адрес: бул. „Княз Александър Стамболийски“ 18

Телефон: +359888339769

Имейл: info@armswideopen.bg

Сдружение „Къща за големи и малки мечти“ (“Dreamhouse”) ✨

Адрес: ул. „Хенрик Ибсен“ 3

Телефон: +359 876 884 239

Имейл: o.irzhyskaya@dreamshouse.org

Варна

Асоциация „Енерджи“ (управлява център „Компас“ – Варна) ✨

Адрес: ул. „Габрово“ №15

АДРА България ✨

Адрес: ул. „Стефан Караджа“ 31, 3 етаж

Имейл: krila.za.detsa@gmail.com

Телефон: +359887757835

Област Бургас

Център за подкрепа на личностното развитие ✨

Адрес на централата: ул. „Райна Княгиня“ 11

Адрес на центъра за деца от Украйна: детска
градина „Райна Княгиня“, ж.к. „Славейков“, до
бл. 55

Телефон: (+359) 56 825 809; +359 885985433

Фонд „Добро“ ✨

Адрес: 8240, к.к. „Слънчев бряг“, главен път
Бургас-Варна, „Nessebar Fort Club Complex“

Телефон: +359 87 7445643, +380 66 1667149

Имейл: info.dobro.bg@gmail.com

Помощ за заетост и предприемачество

Помощ за заетост се предлага във всички центрове „Компас“ (вижте контактите по-горе), както и в кариерните центрове на „Каримас“:

Кариерен център, София

Адрес: бул. „Сливница“ 227
Телефон: +359 882 315 736

Кариерен център, Бургас

Адрес: бул. „Иван Вазов“ 2
Телефон: +359 898 594 744

Психологическа подкрепа

Фондация „Асоциация Анимус“

Адрес: София, ул. „Екзарх Йосиф“ 85
Телефон: +359 2 983 5205
Имейл: animus@animusassociation.org

Полезни ресурси в интернет

WWW.REFUGEELIGHT.BG

Информация на Вашия език за всички сфери на живот в България. Възможност за консултация онлайн с адвокат.

WWW.HELP.UNHCR.ORG/BULGARIA

Информация на български и английски език за процедури и съществуваща подкрепа.

WWW.ASYLUM.BG

Информация на Вашия език за процедурите, свързани с Вашата процедура за бежанец.

Ключови институции

Държавна агенция за бежанците (ДАБ) ☞

Адрес: бул. Мария Луиза № 114Б, София

Телефон: 02/421 52 05 ; 02/421 52 06

E-mail: sar@saref.government.bg

Дирекция „Миграция“ на Министерството на вътрешните работи ☞

Адрес: бул. Мария Луиза № 48, София

Телефон: 02 982 4808

E-mail: migration@mvr.bg

Линк към уебсайтове:

Община София ☞

Община Пловдив ☞

Община Варна ☞

Община Бургас ☞

Община Несебър ☞

Агенция по заетостта ☞

Министерство на образованието и науката ☞

Министерство на здравеопазването ☞

Министерство на вътрешните работи ☞

Национална агенция за професионално образование и обучение ☞

Национален център за информация и документация (NACID) ☞

Национална агенция за приходите (НАП) ☞

Национален осигурителен институт (НОИ) ☞

Прокуратура на Република България ☞

Регионална здравноосигурителна каса (РЗОК) ☞

Агенция за социално подпомагане ☞

Териториалната експертна лекарска комисия (ТЕЛК) ☞

НАРЪЧНИК ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

Информация за лица с временна закрила в
България

Bulgaria

© 2026 Върховен комисариат на ООН за
бежанците

Представителство на ВКБООН в България
bulso@unhcr.org
Площад Позитано 2
1000 София
www.unhcr.org/bg

Последвайте ни в социалните мрежи!

